

TAMPEREEN
YLIOPISTO
YHTEISKUNTA- JA KULTTUURI-
TIETEIDEN YKSIKKÖ, HISTORIA

SOSIAALINEN KUOLEMATTOMUUS

– IKUISEN ELÄMÄN MUUTTUVAT MUODOT

Ville Vuolanto
Tampereen yliopisto

Luennon sisältö

- sosiaalisen kuolemattomuuden muodot
 - jatkuvuusstrategiat antiikin maailmassa (myöhäisantiikki ja kristinuskon nousu 300-400 –luvut)
 - kuolemattomuuden tavoittelun muotojen muutos historiassa => nykyisin?

CICERO

”Ahkera maamies istuttaa puita, joiden hedelmää hän ei koskaan näe. Eivätkö suurmiehetkin laita lait, instituutiot, ja koko yhteiskunnan kasvamaan?

Mihin tähtää lasten synnyttäminen, mihin nimiemme jatkuvuuden turvaaminen, miksi adoptoimme lapsia, miksi huolella laadimme testamentteja, pystytämme hautakiviä, julkistamme muistokirjoituksia?

Kaiken aikaa ajattelemme tulevaisuuttamme.

Cic. Tusc. 1.14.31 (45 eKr.)

JATKUVUUS JA ELÄMÄN MIELEKKYYS

1) ROOMALAINEN ELIITTI

a) Historia ja maineet: sekä historiankijojituksen kohteet että kirjoittaja => suurteot ja ura

b) monumentit: haudat, patsaat, piirtokirjoitukset

=> kuolemanjälkeinen maine, *fama*

Gaius Cestius Epulo (preetori, kansantribuuni, septemvir epulonum) määräsi tämän hautamuistomerkin rakennutettavaksi itselleen 10-luvulla eKr. Rooma, Porta San Paolo.

c) Kuolemattomat tekstit

Esimerkki: Horatius

”Olen luonut pronssia kestävämmän muistomerkin [...] En kuole kokonaan, suuri osa minusta välttää vainajien jumalattaren”

(Exegi monumentum aere perennius [...] Non omnis moriar multa que pars mei vitabit Libitinam)

Hor. od. 3.30.6 (ennen 23 eKr.)

2) TAVALLISET ROOMALAISET

Elämän mielekkyys ja jatkuvuus lapsissa
=> Lapset vanhempiensa toivo; lapsen kuollessa toivo valuu hukkaan: *spes est frustrata, parentes*
(Carmina Latina Epigraphica 1170, Arimini)

- arjen työt ja vanhuuden turva
- vanhempien hautaaminen
- perheen henkisen perinnön jatkuvuus
 - esivanhempien muistaminen
 - uhrit kotijumalille (*lares, penates*)
 - rukoukset kuolleiden puolesta

d) vanhempien nimi, muisto, persoona

- nimen pysyvyys
 - lapset myös: ulkonäkö, käyttäytyminen, 'veren perintö'
- ⇒ lasten kautta muistaminen ja muistuttaminen, vanhempien 'kuolemattomuus', jatkuvuus lastenlasten, lastenlastenlasten myös sisarusten jälkeläisten kautta

Aviopari. Aulus Decius Spinther ja Decia Spondusa, joiden välissä poika Decius Felix
(Hautamuistomerkki, n. 100 jKr., Rooma)

- olla sukunsa viimeinen ...

MYÖHÄISANTIIKIN KESKUSTELU ELÄMÄN TARKOITUKSESTA

- Kristinusko – 'kirkkoisät'
 - pyrkivät siirtämään huomion pois perheestä jatkuvuuden takaajana
 - asketismin paremmuus avioliittoon ja lasten hankkimiseen nähden
 - sosiaalisen kuolemattomuuden epävarmuus suhteessa transsendentaaliseen ikuiseen elämään
- ⇒ Keskiajalle tultaessa korkeimmaksi ideaaliksi

Johannes Khrysostomos
(347 - 407 jKr.)
Istanbul, 900-luku.

PERHE, JATKUVUUS JA KRISTINUSKO

- käytännössä usein samat arvot kuin ei-kristityillä
- Juudas -esimerkki
- "[Monet filosofit ja kristityt väittävät], että lapseton mies ei ole luonnollisella tavalla täydellinen, koska hän ei ole tuottanut jälkeläistä ottamaan paikkansa. (...). Siksi menkäämme kaikin mokomin naimisiin, kotiseutumme takia, saavuttaaksemme jatkuvuuden lapsissamme, ja, niin paljon kuin meistä riippuu, maailman täydellistymisen vuoksi"

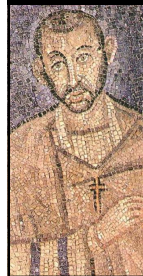
Klemens Aleksandrialainen, Stromateis, n. 200 jKr

Ambrosius: "ei ole suinkaan vähäpätöinen lahja Jumalalta, että hän antaa lapsia suvun jatkajiksi ja perillisiksi"

Ambr. in Luc. 1.30 (n. 380-l. jKr.)

Augustinus: "Hänellä on lapsia, ei hän ole kuollut" (Habuit filios, non est mortuus)

Aug. in psalm. 48 1.14 (ennen 417 jKr.)

Ambrosius
(n. 340 - 397 jKr.)
Milano, 400-l. loppu.

Augustinus
(354 - 430 jKr.)
(Rooma, 500-luku)

JATKUVUUS JA KULTTUURI

- jatkuvuuden tavoittelun muodot muuttuvat kulttuurimuutosten myötä
- yhteisö => ryhmäidentiteetti
 - jaetut arvot, jatkuvuus kantaa yli yksilön kuoleman (esim. kansallisvaltio)

Kalevankankaan sankarihauta-alue,
Tampere

JATKUVUUS JA ELÄMÄN MIELI NYT?

Jäljen jättämisen pakkomielle:

- näkyminen medioissa (TV, internet)
- yhteisösovellukset (myspace, youtube, facebook, twitter)
- "15 minuutin julkisuus" (Andy Warhol 1968) vs "kuolemattomat teot"

Marilyn (1967).
Andy Warhol (1928-1987).

NYKYKULTTUURIN SUUNTA?

- perhe ja lapset
 - oppilaat, kuulijat, keskustelukumppanit
- VAI
- terveyskultti (ja medikalisaatio, vrt. Z. Bauman, *Mortality, Immortality, and Other Life Strategies*, Stanford UP, 1992).

